

Večernik

Leto V. (XII.), šte. 14

Maribor, ponedeljek 19. januarja 1931

»JUTRA«

Za vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejetan v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelek »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

62. zasedanje Sveta DN

HENDERSON OTVORIL 62. ZASEDANJE SVETA. — PREDHODNE KONFERENCE EVROPSKIH DRŽAVNIKOV. — NAPETOST MED NEMČIJO IN POLJSKO POPUSTILA.

ZENEVA, 19. jan. Danes dopoldne je angleški zunanji minister Henderson otvoril 62. zasedanje Sveta Društva narodov. Pred javno sejo se je vršila tajna seja, v kateri so obravnavali o internih vprašanjih ter o imenovanjih in povišanjih v tajništvu Društva narodov.

Včerajšnji dan je bil večinoma posvečen raznim konferencam in medsebojnim obiskom. Briand je imel daljši razgovor z nemškim zunanjim ministrom dr. Curtiusom, pri čemer sta tudi načela obravnavanje vrašanja narodnih manjšin. Tudi o vprašanju razorožitve sta obširno razpravljala. Poljski zunanji minister Zaleski je konferiral s poročevalcem manjšinskega

odborna. Francoski minister Loucheur je stopil v stike z dr. Benešem, dr. Marinkovićem, Quinones de Leon in drugimi državniki. Predmet njihovih razgovorov so bila v glavnem gospodarska vprašanja.

PARIZ, 19. jan. »Petit Parisien« javlja iz Zeneve, da je napetost med Poljsko in Nemčijo vidno popustila in je dovolj povišala za domnevo, da se bo jazen o neuspehu sedanega zasedanja Sveta Društva narodov ne bo ureničila. Zahteva nemških nacionalistov, naj bi se imenovala posebna nemška komisija, ki bi preiskala postopanje proti nemški manjšini na Poljskem, dozdevno ne bo prodrla.

Nove potresne katastrofe

RAZRUŠENO MESTO CUIHAPOVA. — TUDI VEČ OKOLIŠKIH KRAJEV TEŽKO POŠKODOVANIH.

MEXIKO-CITY, 19. jan. Mesto Cuihapova v bližini Oaxake, kjer je pred nekaj dnevi bilo središče potresne katastrofe, je danes zopet doživelo težek potres, ki je povzročil ogromno škodo. Prvi izredno močni potresni sunki so se javili proti 10., ko je bila ravno v cerkvi maša. Pri prvem sunku se je 40 metrov visoki stolp zrušil na cerkev, ki je pod svojimi razvalinami vse pokopala. Po dosedanjih vesteh pogrešajo 70 oseb, ki jih smatrajo vse za mrtve. Samo osebe, ki so bile v

bližini cerkvenih vrat, so se močno rešili.

V mestu vlada strašna panika. Ljudje so begali napol blazni po ulicah. Ko so se pojavili nadaljni sunki, je vse zbežalo iz mesta in iskalo zavetja na prostem polju. Potresni sunki so se ponavljali še cel dan, dasi popoldne s tako silo kakor dopoldne. Tudi več drugih krajev v bližini mesta je hudo trpelo. Število človeških žrtev še ni znano, vendar slutijo, da gre za več stotin ljudi, ki so končali s smrtjo.

Priprave za deveti vsesokolski zlet

PRAGA, 19. jan. Tu se je vršila minole dni konferenca članov sokolskih društev, ki so organizirana v praški vsesokolski zvezi. Jugoslavijo sta zastopala g. Bajželj in g. Skalarjeva. Na konferenci se je razpravljalo o devetem vsesokolskem zletu l. 1932 v Pragi. Sklenjeno je bilo, da se pozovejo k udeležbi sokolske organizacije vseh slovanskih dežel. Sklenjeno je bilo tudi, da se ob enem proslavi 100-letnica Tyrševega rojstva. V te svrhe se bo sestavil skupen odbor.

Uprave pomorskega in rečnega prometa

BEOGRAD, 19. jan. Doznava se, da se v ministrtvu za promet pripravlja ustanovitev »Uprave pomorskega prometa« s sedežem v Beogradu. V upravi bo osredotočen ves pomorski promet in bo spadala pod delokrog te uprave tudi dozdajna direkcija pomorskega prometa v Splitu. Istočasno se bo ustanovila v ministrtvu za promet tudi »Uprava rečnega prometa.«

Proces proti 165 dervišem

CARIGRAD, 19. jan. V petek se je pričel tu proces proti dervišem iz Menemena, ki so obtoženi zločina pobune in umora naprednega turškega učitelja Kublay Beja. Nad področjem Menemena, Malsa in Balikeserija, kjer je ležala reakcionar-

ni derviških redov, je še vedno obsedno stanje in vse obtožence bo sodilo vojno sodišče. Obtoženih je 165 oseb, med njimi 14 žen, ki so tudi obtožene, da so sodelovale pri umoru učitelja Kublay Beja. Razprava bo tajna, vse smrtne obsodbe bodo predložene narodni skupščini v potrditev v smislu turške ustave. Preiskava je doslej ugotovila, da gre za lokalni izbruh verske blaznosti in da ni govora o kakem organiziranem reakcionarnem pokretu. Mnogo obtožencev je šejku Mehmedu na njegovem zločinskem pohodu nudilo streho in prisostovalo umoru učitelja Kublay Beja. Dalje je preiskava ugotovila, da so derviški redi, vkljub temu, da so bili njihovi samostani l. 1925 zaprti, delali naprej in da so državne oblasti to delo molče tolerirale. Vkljub temu, da je policija obveščala vlado o tem, da so derviši zbirali vernike in opravljali z njimi ritualne obrede, vlada ni podvzela proti njim nobenih korakov. Morilski derviš šejk Mehmed, ki je lastnoročno umoril ubogega učitelja, je član derviškega reda Nalsbendi, ustanovljenega leta 1319 pod sultanom Osmanom. Glavni obtoženec je 100-letni šejk Esad iz Carigrada. Vsi obtoženci priznavajo svojo krivdo.

Aktivnost trgovinske bilance Nemčije

BERLIN, 19. jan. Trgovska bilanca Nemčije izkazuje prebitok izvoza v znesku 1800 milijonov mark napram 36 milijonov v prejšnjem etu. Uvoz pa je padel za 25% v vrednosti in za 10% v količini.

Težka hripa na Dunaju

DUNAJ, 19. jan. Epidemija hripe zavzema vedno večje dimenzije. Tekom zadnjih dni je nad 200 oseb umrlo za hripa. Obolenost se je zdela prvotno lahka, a je kmalu zavzela resen obseg. V zadnjem času so ugotovili več slučajev pljučne hripe, ki so po večini končali s smrtjo. Bolnice so tako prenapolnjene, da so morali nekaj šol zapreti in spremeniti v zasilne bolnice.

Granata ubila pet oseb

RIM, 19. januarja. V Sv. Petru pri Gorici se je pripetila strašna nesreča. Kmet Pangos je našel na polju granato, ki še ni eksplodirala. Odnese jo je v vas ter jo hotel izprazniti. Ravnal pa je pri tem tako neprevidno, da je granata eksplodirala, mu odtrgala glavo ter ubila še štiri v bližini se nahajajoče osebe, namreč nekega mladega vaškega prebivalca s tremi otroci. Vrh tega je bila ena oseba lahko ranjena.

Aretirane srake

V soboto je bila na Glavnem trgu zasadena in aretirana 55letna brezposelna Julijana Habjan, pristojna v Kamnik, ki je bila pred tedni na stanovanju pri neki stranki in je, ko je nekoč bila sama v sobi, iztaknila hranilno knjižico svoje stane dajalke z vlogo 2000 Din, knjižico vzela, dvignila v zavoda 1200 Din, položila knjižico na prejšnje mesto in nato brez sledu izginila. Vozila se je po Zagrebu, Ljubljani itd., zapravila ves denar ter se suha vrnila v Maribor. Habjan je po lastnem priznanju bila že najmanj petnajstkrat zaprta. Oddana je bila sodišču. — Nocoj po noči pa je bila aretirana 32letna Zožila K., ki je nekemu moškemu, kateremu je pustila uživati sladkosti prostitutke, ukradla 20 Din. —

Tatvina v mizarski delavnici

Mizarski mojster Marijan Kompara je prijavil policiji, da je v noči na nedeljo nekdo prišel z vrta skozi okno njegove delavnice na Tržaški cesti 6, vlomil v omaro in odnesel poslačeno uro, vredno krog 400 Din. Osumljen je neki bivši Komparov delavec. —

Zahajanje v gostilno

je za 6 mesecev, pričnši z 29. januarjem, prepovedalo okrajno sodišče pri Sv. Lenartu posestniškemu sinu Francu Vebru iz Sp. Dupleka ter posestniku Alojzu Bračku iz Zimice.

Na oledenem dvorišču

Braunove predilnice je davi padla 19letna uslužbenka tovarne Amalija Kosarjeva ter si nalomila desno roko v sklepu. Prvo pomoč so ji nudili na reševalni postaji. —

Nezgod pri smučanju

V Činžatu pri Fali se je včeraj popoldne pri smučanju ponesrečil 26letni domačin Franjo Stibler. Padel je tako nesrečno, da si je zlomil desno nogo. — Z vlakom so odpremili ponesrečenca na glavni kolodvor, odkoder so ga z reševalnim avtom prepeljali v bolnico. —

Pri apneiji arterij v možganih in srcu dosežemo pri vsakdanji uporabi male množine »Franz Josefova« vode iztreblje nje črevesa brez hudega pritiska. Cenjeni učenci na klinikah za notranjo medicino so dosegli celo pri polstransko ohromelih s »Franz Josefovo« vodo najboljše uspehe pri iztrebljanju črevesa. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah

Preorijentacija poljske zunanje politike

Das se je tekom zadnjih let že ponovno pojavila tendenca sodelovanja Poljske z Malo antanto in njenimi zaveznicami zlasti v zunanji politiki, še vendar poljska zunanja politika ni imela jasne linije. Pojavljale so se razne tendence. Zlasti povodom svoječasnih obiskov poljskih državnikov v Rimu in Budimpešti ter italijanskih in madžarskih diplomatov v Varšavi se je vkljub naglašanju v javnosti, da so to samo akti kurtoazije, vendarle govorilo tudi o dalekosežnem zblizanju med zunanjo politiko Poljske, Italije in Madžarske. Listi poljske desnice so sicer odločno odklanjali te tendence in jih označevali kot pustolovščine, dočim poljska levica zunanje političnim problemom sploh ne posveča pozornosti. Vlada je končno izjavila preko svojih organov, da mora Poljska voditi strogo miroljubno politiko in biti v prijateljskih odnosih z vsemi evropskimi državami, predvsem z onimi, ki odklanjajo revizionistične poskuse. Nedotakljivost poljskih meja je postulat, od katerega se poljska zunanja politika ne sme niti za hip odmakniti.

To idejno osnovo poljske zunanje politike je vsa javnost odobrila in v poljskem tisku odtlej ni bilo več razprav o tem vprašanju, vendar pa niso ponehali glasovi o možnostih poljsko - italijansko - madžarskega sodelovanja. Tekom zadnjih tednov pa so te kombinacije v poljski javnosti in tisku popolnoma izginile. Nikjer več besede o kakem približevanju poljske zunanje politike italijanski in madžarski orientaciji. Kaj je povzročilo ta preokret v poljski politični atmosferi?

Konkretno bomo mogli na to vprašanje odgovoriti, ako upoštevamo dvoje okolištin: tudi v glavah največjih poljskih političnih avanturistov se je končno posvetilo in je zmagalo prepričanje, da ne more biti govora o trajnem zblizanju in sodelovanju z diplomacijo onih držav, ki nprestano naglašajo in iznašajo potrebo revizije mirovni pogodbe in državnih mej. Nemogoče je pa v današnjem položaju tudi zaveznitvo z Nemčijo in sovjeti, dasi Poljska vzdržuje na obe strani redne odnose. Čim so italijanski fašistični listi začeli propagirati zvezo Italije, Nemčije, Madžarske in sovjetske Rusije, se je ohladilo navdušenje za poljsko-italijansko-madžarsko pobratimstvo tudi pri onih poljskih politikih, ki so se doslej najbolj zanje navduševali. Uvideli so, da bi takšna zunanje-politična orientacija vodila Poljsko v zagato brez izhoda.

Zdi se torej, da lahko danes smatramo kombinacijo o zunanje-političnem sodelovanju Poljske z Rimom in Budimpešto za premagano in za večno pokopano. Odpor proti reviziji mirovni pogodbe bo Poljsko vedno bolj približeval Malo antanti in Franciji in jo vodil v blok protirevizionističnih držav.

PARIZ, 19. jan. »Bank of England« je minoli petek vkrcala za Francijo zlata za 723.320 funtov ali 90.400.000 frankov. Večina tega zlata je namenjena privatnim francoskim bankam.

O naši vasi

Naš sotrudnik je o praznikih prepotoval nekaj vasi v naši daljni okolici in nam poroča o sledečih svojih vtisih o spremembah v naši vasi. — Op. ured.

Znano je, da smo Slovenci doma na vasi. Koliko je pritegnilo mesto vaščanov, toliko je bilo pretvorjenih v uradnike, podjetnike, največ pa v proletarce. Da se v mestih vsled te spremembe vrši dekadencija kmetijske kulture, je jasno. Delovno ljudstvo po mestih je danes daleč od kmetijske samobitnosti, čemur je tudi vzrok temno in trpko trpljenje teh najširših narodnih plasti.

Bistven del našega naroda je pa še kljub temu **kmetstvo ljudstvo**, ki obdeluje z rokami svojo zemljo.

V današnjem kritičnem ozračju našega gospodarstva je potrebno, da se kmetškemu ljudstvu da prilika za izboljšanje.

Strokovnjaki priporočajo, da bi naj kmet več in lažje proizvajal, pametnejše uporabljal ter duševneje živel.

V to svrhu delujejo danes med našim kmetškim ljudstvom društva, ki ga naj dvigajo v izobrazbi in moči. Prizadevanja razumnikov se vrše v smeri, da vodi pot do **gospodarskega zboljšanja** preko prosvete.

Izkušnje pa uče, da šele gospodarsko dobro stojič kmet začuti potrebo po prosvetnih dobrinah (knjiga, predavanje, gledališče...)

Zelo plodonosni pa utegnejo v teku let postati gospodarski in gospodinjški tečajji, ki se prirejajo danes po nekaterih vaseh. Idealno zasnovani streme za prerojenjem kmetškega sloja.

Razni vzgojni činitelji opažajo, da se v zadnjem času življenje na vasi dokaj raz-

duševlja: bistvo kmetijske kulture se izgublja v apatičnost za domačo grudo, dobiček, zaslužek, ugodje je danes pomaknjeno na prvo mesto. Naloga predvsem kmetijske mladine pa bi morala biti: ljubezen do grude in rodnega doma.

V resnici individualnost vasi danes izginja z individualnostjo osebe in ljudstva, ki mu ni mar tradicija, marveč v mnogih slučajih — **najnovejša moda!**

To sem opazil ob minulih praznikih v območju širnega Pohorja: Čudovito se je spremlja vas blizu večjega trga: dekleta ne nosijo več običajnih robcev, marveč moderne kape, površnike z lisičjim krznom, svilene nogavice, nizke čevlje in najnovejše snežne čevlje, ena se je celo ojunčila in obula — škornje znamke Bata iz lakaste gume!

Možakarji — stari in mladi — so v veliki meri zamenjali stare rodbinske kožuhe za moderne površnike s krznom, neokretne škornje z gamašami itd.

Kot bi se »modernizacija« izvajala smotreno, opaža popotnik isto sliko na jugu, na severu, na vzhodu ali zahodu našega Pohorja!

Zdi se, da se mišljenje kmetškega človeka čedalje bolj materializira in je kaj dovteto celo za reklamna gesla modnih industrij in to kljub — krizi!

Sicer spričo teh dejstev se ni obupati. Razumnikom bo treba točno spoznavati oblike in vzroke kmetškega življenja, njega odnošaje, njega domove in njega družinsko življenje. Najbolj bo pa treba poleg gospodarske izobrazbe paziti na pravilno usmerjenje vzgojnega in izobraževalnega dela med kmetškim ljudstvom.

Naša vas naj ostane samobitna narodova celica, prepojena z vsem zdravim, lepim in dobrim. —x—

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Ponedeljek, 19. januarja. Zaprto.
Torek, 20. januarja ob 20. uri »Plesni večer« Olge Solovjove. Izven.

Sreda, 21. januarja. Zaprto.
Četrtek, 22. januarja ob 20. uri »Grof Luksenburg« ab. C. Kuponi.

Zanimiv baletni večer se obeta Mariborčanom v torek, 20. t. m. Nastopila bo prvič na Mariborskem odru priznana ruska plesalka Olga Solovjeva, nekdanja članica beograjskega baleta, ki se je pravkar vrnila z uspešne turnee po Ameriki ter je pred kratkim absolvirala nekaj baletnih večerov tudi v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, kjer jo je občinstvo sprejelo zelo toplo. Pri baletnem večeru sodeluje mali orkester. Spored je zelo zanimiv ter obsega moderni klasični in eksotični balet.

Mariborsko gledališče pripravlja v dramu Shawovo duhovito družabno komedijo »Ljubimec« v režiji gospoda Skrbinška, v opereti pa Leharjevo romantično opereto »Ciganska ljubezen«, ki jo odlikuje melodijozna muzika in zelo živahno dejanje.

„Odgodena noč“

V soboto in včeraj smo imeli na našem odru kot novost tridejansko Arnold-Bachovo burko »Odgodena noč«. Režiral je g. Djuka Trbuhovič. Scenarija je bila ukusna. Precejšen obisk je bil dokaz, da hoče občinstvo po dnevnem trudu večkrat tudi razvedrila ob igranih, pri katerih se lahko od srca nasmeje. Vsak prizor so spremljale salve smeha. Igralci so bili v splošnem na mestu. Veletrgovca Podgornika, moža, ki mora vsako željo izreči negativno, če hoče, da mu žena ugodí, je z njemu lastnim humorjem podal g. Harastovič. Njegovo zakonsko družico Ido, kateri se mora vse v hiši pokoravati, je igrala ga. Zakrajškova, ki ji takšne vloge zelo dobro pristojajo. Izborni ste bili kot njuni hčerki Sonja in Majda gdčni Kraljeva in Fratikova. G. Nakrst je dobro interpretiral Sonjinega moža dr. Čebularja, in tudi gosp. Grom kot Majdin ženin je bil po svoje na mestu. Tudi ostale vloge so bile dobro podane in v režiji se je pokazala lepa skladnost: gdč. Udovičeva kot plesalka Ornelli, gdč. Savinova kot Marica, g. Pavle Kovič kot veleposestnik.

ga. Založnikova kot služkinja Ana in gdčna Marica Križajeva kot gospa Komarjeva — vsi so se potrudili, da so dali predstavi duha in temperamenta. Občinstvo se je prav od srca zabavalo in burno aplaudiralo. S

Iz meteorološke postaje v Slovenskih goricah.

December nam je bil letos dobro prizanesljiv, skoro kakor lani. Skripal je malo. Nalil nam je 9 cm 9 mm vode in sicer je v 14 dneh snežil (v 5 skupno z dežjem) in 2 dni dežil. Lani nam je narosil gruden le 5 cm 9 mm in sicer 8 dni s snegom in 5 z dežjem. Celo leto 1930 pa je nacurljalo na zemljo 1 m 9 cm 3 mm mokrine. (Tako visoko bi stala namreč voda koncem leta, ako ne bi bila odtekla ali v zemljo usahnila.) Deževnih dni (dasi vmes le delno) je bilo 107, snežnih pa 23. Grom nas je vznemirjal 59 dni, toča je pa postrašila krog Maribora in v Slovenskih goricah 7 krat, le ponekod hudo (Svečinski kot delno). Prvi grom je zarenčal 20. marca, zadnji pa 7. oktobra. Zadržna — palahna — slana je pritisnila na dan 17. majnika, prva pa poškrtnila 4. oktobra. Zelo zanimivo je primerjati padavine zadnjih treh let: v letu 1928 je padlo 9 dm 5 cm 4 mm. Ako primerjamo to s preteklim letom, vidimo, da mati priroda precej enakomerno razdeli svoj mokri blagoslov na posamezna leta; da bi ga letos tudi tako razlivala po potrebi letnih časov in posameznih tednov. Daj Bog, da bo v tekočem letu tako. V naših krajih in menda približno tako po vsem severnem zmernem podnebjju pade torej na leto povprečno 1 m vode. Ogromna je torej množina vode, ki v morju izhlapi, pa pride k nam po zračnem toku vetru kot zračna vlaga in se pri nas orosi v oblake in ti v dež. Kolikor vode pri nas zopet izhlapi, ne pride dosti v poštev, ker deževnica večinoma zleze v zemljo in odteče po potočkih in rekah.

Odbor francoskega krožka v Mariboru

vabi vse, ki se zanimajo za francoski jezik, na gramofonske večere, ki jih bo odslej prirejal vsak prvi in tretji torek v mesecu ob 20. uri v Vesni. Predvajale se bodo na dobrem gramofonu, ki je krožkova last, deklamacije in spevi prvih igralcev pariške Comédie française in velike opere. Da bodo poslušalci francoske tekste lažje razumeli, se bodo pred vsako točko dala potrebna pojasnila. Prvi sestanek v torek 20. januarja. Vstopnine ni. —

Mariborski in dnevni drobiž

Praznik bogojavljenja

Danes je praznik bogojavljenja, ko se po obredih pravoslavne cerkve bogoslavljaja »sveta vodica«. Je to pravoslavni 6. januar, ki odgovarja po koledarju katoliškemu »trem kraljem«. Ob 9. uri se je vršila v pravoslavni kapeli meljske vojašnice slovesna liturgija, katero je obavil med petjem cerkvenega zbora vojni prota g. Petar Trbojevič. Po cerkvenem opravilu se je vršila svečana »litija« (analogno katoliški procesiji) na Trg Svobode, kjer je bil pripravljen velik oder z improviziranim oltarjem, kotlom vode in predpisani, iz leda izrezan križ. — Praznik bogojavljenja je vsako leto središče zanimanja vseh meščanov, ki so tudi letos v prav lepem številu obiskali obred naših pravoslavni bratov. G. prota P. Trbojevič je po dokončanih molitvah in po posvečenju vode blagoslovil vernike svoje občine in množico ter dal vsakemu poljubiti sveto razpelo. — Med gosti je bilo mnogo odličnikov. — Na čelu oficirskega zbora je bil mestni komandant general Pavlovič, polk. Putnikovič, upravnik policije Kerševan, srezki načelnik dr. Hacin in drugi. Častna četa inž. podofic. šole je oddala 6 saly, a vojaška godba je dvignila slovesnost proslave, ki se je zavlekla letos do pol 12. ure. — Trg svobode, okvirjen od kordonov v Mariboru se nahajajočih vojaških edinic, je bil poln občinstva. — Po obavljenem cerkvenem obredu so častne čete defilirale pred komandantom mesta.

Akademija sokolskega društva v Studencih.

Agilni Studenci so priredili v soboto dobro uspelo akademijo. Program, ki je obsegal 10 točk, je bil skrbno izbran in dobro naštudiran, tako, da je lahko zadovoljil tudi strogega kritika. Točno ob določeni uri je otvorila ženska deca akademijo z valčkovim plesom. Drugi so nastopili člani s prostimi vajami. Prav dobro so izvajali dr. Kligerjeve proste vaje s spremembami. Čedne in deci primerne in ne pretežke so bile vaje moške dece z lesenimi konjički. Dobro so izvajale golenke vaje z velikimi žogami. Precej je vplivalo na izvedbo pomanjkanje prostora. Ako bi bil oder dovolj velik, bi bil učinek gotovo še lepši. — Najlepša točka programa je bil nedvomno nastop najmlajših z metuljčki. Občinstvu je ta točka tako ugajala, da so jo morali ponoviti. — Ritmične vaje so izvajale članice precizno in lepo. Članska vrsta je nastopila na drugo in na bradlji. Videli smo izvajati najtežje prvine, vendar sestava vaj ni bila pri vseh posrečena. Omenil bi samo, da imamo v sestavi še mnogo lepih vaj, ne samo veletote in stoji. — Lep je bil konec. Po recitaciji pesmi »Rapallo« so nastopili člani z »Morje adrijskoga« ter s tem dostojno zaključili večer. — Vsi, ki so vadili vaje, zaslužijo priznanje. Tudi občinstvo se jim je oddolžilo za njihov trud z rekordnim obiskom — dom je bil nabito poln.

Studenška nedelja

je potekla v znamenju cestne podedice, ki je marsikoga vrgla. K sreči večjih nesreč ni bilo. Le proti večeru sta na ledenem gozdnem sankališču napravila nevaren salto-mortale s sankami železničar Korenjak in dimnikar Gröger. Razen manjših bunk in prask ter polomljenih sank ni bilo nesreče. Zjutraj so v Krpanovi ulici našli na pol mrtvo žensko, ki jo je reševalni oddelek gasilcev spravil na toplo, rešilni avto pa pozneje v bolnico. Predpustne zabave niso prišle še do veljave. V gostilni Ilgo in »Pri beli zastavi« so bili koncerti, kino pa je proti pričakovanju (napovedan je bil drugi program) predvajal Pat in Patachona kot bankirja. Največ pa se je v nedeljo govorilo o sijaini sobotni akademiji domačega Sokola, ki je ob polni dvorani zadovoljila vsakogar. Zimski sportniki ki jih je v Studencih že precej, so bili večinoma na Pohorju. —

Meso po 13 Din.

Dne 20. t. m. od 8. naprej se bo na prosti stojnici v utli pri mestni klavnici prodalo okoli 200 kg telečjega mesa a kg po Din 13. Oddaja samo na konsumente po 1 do 2 kg.

KINO

Grajski:

Samo še danes
ON ALI JAZ.
Prva stna 100% meška pustolovina.
Krasne slike, izborna napeta vsebina.
Od jutri dalje
Ne verujem nobeni ženi
Rihard Tauber

Union:

Od nedelje dalje:
VESELA SRCA
100% zvočna opereta v nemškem jeziku.
Poje Heinz Bollmann, tenor
opere Dresden.

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17. 19. 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15. 17. 19 in 21. uri
Predprodala dnevno: od 10. do 12. ure na blazajni. XXVI

Kino „DIANA“ Studenci.

V torek, 20. in sredo, 21. januarja:
PAT in PATACHON
kot bankiri!

Smeh!! Smeh!
PREDSTAVE: ob delavnikih ob 8. uri; ob nedeljah in praznikih ob 4. 1/2. 1/2. 9. uri Moderna godba!

Mariborski hišni posestniki

so imeli včeraj dopoldne v veliki dvorani hotela Orel redni občni zbor, katerega se je udeležilo 108 članov. Zborovanje je vodil predsednik g. Julij Glaser, tajnik g. Hinko Sax pa je podal obširno poročilo o vsestranskem udejstvanju društva ter se dotaknil zlasti najkočljivejših vprašanj, kakor: davkov, gostaščine, vodarine itd. Iz poročila blagajnika g. Otmarja Megliča je razvidno, da ima društvo okrog 78.000 Din premoženja. Na pripombe, da merodajni faktorji društvo vse premalo upoštevajo, je g. dr. Kac pravilno naglašal nujno potrebo, da pokažejo pred vsem hišni posestniki dovolj zanimanja za lastno organizacijo. Žal pa šteje društvo komaj 670 članov, čeprav je v Mariboru nad 1.500 hišnih posestnikov. Pri volitvah novega odbora je bilo sprejeto načelo, da se ne voli v odbor nikogar, ki ni navzoč na občnem zboru. Dosedanji predsednik g. Glaser je odstopil ter je bil izvoljen sledeči novi odbor: Hinko Sax, Otmar Meglič, Anton Paš, dr. Marin, Maks Merčun, Anton Filipič, Albin Novak, Jakob Lah, Ivan Kovačič, Leopold Barta, inž. Kukovec in Vinco Lašič. Novi odbor se bo konstituiral že jutri. Zaključno točko zborovanja je tvorilo predavanje predsednika Zveze, g. Ivana Freliha iz Ljubljane, o perečem problemu samopomoči hišnih gospodarjev in o nujnosti zavarovanja.

Občni zbor Udruženja rezervnih oficirjev in ratnikov,

ki se je vršil včeraj dopoldne pri Orlu, sta posetila tudi mestni komandant, brigadni general g. Drag. Pavlovič, komandant inž. podoficirske šole, polkovnik g. Putnikovič. Predsednikom je bil zopet izvoljen dolgoletni dosedanji predsednik g. Jakob Perhavec in tudi ostali odbor je ostal z malimi izpremembami stari.

Ljudska univerza v Studencih.

Drevi, točno ob 19. nadaljuje g. Robnik predavanje o temi »Človek na potu« cilju. —

Društvo stanovanjskih najemnikov je na svojem včerajšnjem zborovanju pri Zamorcu ob zelo slabi udeležbi članstva sklenilo, da se razide. —

Samomir radi neozdravljive bolezni.

Pri tvrdki Durjava v Gregorčičevi ulici nameščeni 60-letni Ivan Fartek se je včeraj popoldne obesil v svoji sobi. Mož je delj časa bolehal na neozdravljivi bolezni. Ko je prispel poklicani reševalni oddelek, so mogli ugotoviti samo še smrt. Vsi reševalni poskusi so ostali brez uspešni. Truplo so prepeljali po ogledu v mrtvašnico na Pobrežju.

Psihologija psa

AKCIJA ZA ZAŠČITO ŽIVALI — ZNAK NARODNE KULTURE. — IZREDNO RAZVIT RAZUM IN INSTINKT DOMAČEGA PRIJATELJA. — PASJA POKOPALIŠČA.

Med narodi, ki četveronogega domačega prijatelja psa najbolj upoštevajo, so brezdvomno Angleži, ki imajo o psu ne le bogato literaturo, ampak tudi posebne učne zavode in klinike z najmodernejšimi aparati in zdravili, kakoršne pogreša morda marsikatera pokrajinska bolnišnica.

Hočemo govoriti o psihologiji psov. — Te plemenite, zveste in dobre živali ne cenijo povprečni ljudje v tisti meri, kakor to zaslužijo, ali pa jih prav pretirano ljubkujejo, kar zopet ni v skladu z značajem psa. Ljubezljivo občevanje tudi pri najbolj divji živali doseže več, kakor bič in samokres, katera sredstva vporablja krotilec le v najnujnejšem silobranu. Isto je z dresuro domačih psov. Ako hud pes vidi, da se mu prišlec približuje z dobrotnim obrazom, bo nehal lajati in se bo umiril. Ako pa se takemu »hudemu« psu približaš z zlovoljnimi in jeznim obrazom, tedaj pa bo pes po miljeju svoje »psihe« tudi skočil v tebe in ti »pomeril hlače«, kakor pravi narodni pregovor.

Neizpodbitno je dokazano, da takozvani »oficijelni« hudi pes ne pozna šale. Ako mu na poti skozi dvorišče, kjer je »hudi pes« neomejen gospodar, posodiš mlo besedo, bo nehal lajati; ako pa poskusiš, da dvigneš na zvestega čuvarja kamen ali pa zamahneš proti njemu s palico, tedaj bodi pripravljen za borbo z njo.

Marsikdo pa celo vživa v tem, da draži psa, posebno takrat, ko čuti, da mu pes za plotom nič ne more... To »praktično« izvajajo posebno otroci, ki seveda ne vedo, da si »pasja duša« prav dobro zapomni, kdo ji je storil dobro ali zlo... Leta in leta traja ta spomin pri psu in ne

sme zveneti nič neverjetno, ako užaljeni kuželj po pravilu, da »po sedmih letih prav pride«, ugrizne svojega nekdanjega nagajivca.

Ugotovljeno pa je še eno dejstvo, ki ima zvezo s psihologijo psa. Bojazljiv, zahrbtnen človek je vedno v nevarnosti, da ga tudi najkrotkeje ščene vgrizne, ako pokaže, da se ga boji. Medtem pa grede lahko hrabri ljudje, ki vsaj nekoliko razumejo »pasjo dušo«, mirno brez biča ali palice skozi selo brez strahu, da jih kdo ugrize za noge.

Glavna skrivnost pasje duše je pravilo: »ljubezen za ljubezen«.

Akcija za zaščito živali je v neki mere merilo za kulturo vsakega naroda. Razni narodi: Angleži in Nemci imajo o tem tako bogato literaturo, da n. pr. angleška izpolnjuje celo knjižnico strokovnih razprav o pasji naravi, intelektu, duševnosti in zvestobi. Slovenci smo daleč za velikimi narodi in se zadovoljujemo s tem, da rabimo izraz »pes« za psovko in žaljivko, kar je v Angliji nemogoče.

V Londonu imajo celo pasja pokopališča z napisi, ki izdajajo »pokojnikovo« poreklo in njegov rodovnik. Mnogo ugovorov je bilo proti temu navidezno pretiranemu kultu psov, ali vsi so se razblinili v pusto meglo, ker je pač jasno, da so živali in rastline sestavni del stvarstva, kateremu je intelektualno najbolj razviti sesavec človek postavljen kot takozvana »krona stvarstva«, dasi se mora od psa učiti zvestobe, od konja in psa ljubezni, od mravlje in bučele marljivosti, od polža previdnosti in od vrabca zvitosti...

Prijatelji živali, spregovorite o duši svojih ljubljencev kako zanimivo! —

Kaj zanima zámorke najbolj?

Neka misijonarka opisuje v svojih zapiskih o delu v nizozemskih kolonijah tamošnje običaje. Govori tudi o poligamiji in opisuje svoj poset pri nekem poglavarju, ki je okrašen z dragulji, dostojanstveno sedel na pozlačenem prestolu med svojimi mnogostevilnimi ženami. Ko je prišla misijonarka v sprejemno dvorano, da se dokloni poglavarju, so jo vzele žene v svojo sredo. Poglavar se je zaman trudil, da bi se tudi sam z njo kaj porazgovoril. Ljubeznivost črnih žen, ki do tedaj še niso videle belopolte žene, je bila brezmejna. Misijonarka ni mogla dovolj hiteti z odgovori na vsa vprašanja črnih sester. Največ je dobila vprašanj: Imaš mnogo dece? Znaš plavati? Jašeš na konju? Druge so jo zopet izpraševale: k o l i k o ž e n i m a t v o j m o ž? Ko jim je rekla, da ima v Evropi vsaka žena le enega moža, jih je to silno začudilo in presenetilo. Kako se obnaša neprav tebi tvoj mož? Jeli velik? Ena izmed njih jo je v največji tišini vprašala: Mu vračaš enako z enakim. če te mož bije? Misijonarka se je komaj vzdržala smeha, in resno odgovorila: »V Evropi ni navada, da bi žene pretrepali. Če na bi me mož udaril, bi mu vrnila«. Po tem odgovoru so začele zamorke, kot bi se nekaj zjasnilo v njih glavah, glasno kričati: »Aha, sedaj razumemo, zakaj imajo pri vas možje samo po eno ženo. Boje se vas!«

Kako pobijajo nepismenost na češkoslovaškem

Ob priliki ljudskega šteta v Češkoslovaški l. 1921 je bilo število nepismenih v celoti majhno, v Češki in Moravski celo minimalno in sta ti dve deželi glede pismenosti med prvimi v Evropi. Slabše je bilo v krajih, v katerih so vladali do konca vojne Madžari, torej v Slovaški in Podkarpatski Rusiji. Madžarska vlada ni storila nobenega koraka za pobijanje nepismenosti in povrh je budilo pri Slovaki in Rusih hud odpor in ravnodušnost proti šoli vsiljevanje madžarskih šol. Radi tega je doseglo število nepismenih v nekaterih predelih 80 do 90%

vsega prebivalstva. V takih razmerah je torej začela delovati nova šolska uprava češkoslovaške republike in se lahko pohvali danes res z velikimi uspehi. Procent nepismenih stalno pada in, ko izumre predvojna generacija, bo padlo število nepismenih na minimum. Ker še zadnji popis prebivalstva ni urejen, lahko podamo kot dokaz naglega padanja nepismenih te podatke ministerstva narodne obrambe o stanju analfabetizma v vojski: Dosedaj je prihajalo v češkoslovaško armado 6% nepismenih, služiti svoj rok. V tem letu pa je padlo število na 4,5%. Najmanj nepismenih je med Čehi (0,7%), za njimi prihajajo po vrsti Nemci, Madžari, Slovaki, Rusini in Rumuni. Vojna uprava pa pošilja med civiliste 75% nepismenih vojakov z znanjem čitanja in pisanja. Ko nastopijo vojno službo, morajo posečati vsi nepismeni specialne tečaje, ki trajajo 5 mesecev in imajo 100 obveznih ur. V tem času se nauče vojaki pisati in čitati. Uporablja se druga metoda kot pri učenju male dece in je izdala vojna uprava v to svrhu specialno knjigo, ki jo vzamejo vojaki domov, da se jim omogoči obnoviti znanje. Za časa vojnih vežb polagajo vojaki iznizite. Konstatirano je, da skoraj niti eden ne pozabi čitati, ampak se vsak izpolni. Od ustanovitve vojske pa do danes je šlo skozi te kurze 50.000 fantov. Vojna uprava se nada, da bo v teku desetih let izkoreninila nepismenost na 1%. Važno je tudi, da učitelstvo ljudskih šol preprečuje širjenje nepismenosti med novo generacijo.

Clemenceau in Sarah Bernhard

Slavni francoski državnik Georges Clemenceau, ki je umrl lani, je bil iskren prijatelj te največje francoske tragedkinje. Kadarkoli je bil v gledališču, je vedno porabil priliko, da je slavno umetnico posetil v njeni garderobi. Odnosaji med obema rodbinama so obstojali tudi po »tirovi« smrti in so postali sedaj še tesnejši. Kakor namreč poročajo pariški listi, se je Pierre Clemenceau, vnuk velikega državnika, znan raziskovatelj, poročil z gospico Terko Gross, vnučkinjo slavne igralkice.

Silalen potek smuških tekem na Pohorju

JOŠKO JANŠA ZOPET PRVAK DRAVSKE BANOVINE.

Ob ogromnem zanimanju smučarjev so se včeraj vršile na Pohorju letošnje smuške tekme za prvenstvo »Dravske banovine« in za prvenstvo mariborskega zimsko-sportnega podsaveza.

Cilj tekmovalcev vseh kategorij je bila prijazna vas Ribnica na Pohorju. Tam so se zbrali gledalci iz vseh sosednjih vasi in iz Maribora, tako da je bilo v Ribnici kakih 500 gledalcev. Ob prihodu tekmovalcev-smučarjev je bilo v Ribnici 700 ljudi, tako da so bili vsi lokali premajhni. Prevoz gledalcev od postaje Brezno-Ribnica v 18 km oddaljeno Ribnico je vzdrževalo 12 sani in dva avtomobila, ki so prevažali potnike deloma brezplačno deloma proti majhni odškodnini (10 Din). Vsa Ribnica je bila v državnih zastavah in so vaščani gostom na čast postavili tudi slavolok. V splošnem je treba omeniti, da so Ribničani storili vse, kar je bilo v njihovih močeh, da omogočijo gostom in občinstvu vso udobnost.

Točno ob 9. uri so startale dame in sicer na progi 5 km. Tekmovalo je 10 smučark, ki so vse prispele na cilj. Rezultati so bili naslednji:

1. Šulgaj Jelka (SK Ilirija) v času 26:38, ki si je osvojila naslov prvakinje Dravske banovine.
 2. Dolinšek Elza (SPD Maribor - Ruše) 27:49. (Prvakinja mariborskega zimsko-sportnega podsaveza.)
 3. Putan Justa (Smučarski klub Celje) 28:12.
 4. Hribar Breda (ISSK Maribor) 29:03.
 5. Basiako Slava (SPD Maribor) 29:10.
- V konkurenci juniorjev je tekmovalo 33 smučarjev, ki so startali na Pisaniku. Proga je bila dolga 8 km. Rezultati:

1. Dečman Tone (Smučarski klub Ljubljana) v času 34:2 in je postal prvak Dravske banovine.
 2. Jemec Albert (SK Bled) 35:6.
 3. Tischler Maks (Mar. smučarski klub) 35:9. (Prvak Mar. zimsko-sportnega podsaveza.)
 4. Ivič Franc (Mar. smuč. klub) 33:45.
 5. Jakopič Avgust (Smuč. klub Ljubljana) 36:48.
 6. Legvart Slavko (SPD Maribor) 37:30.
- V konkurenci seniorjev, ki so startali na Klopnem vrhu, je tekmovalo 51 smučarjev; od teh je prišlo na cilj 47. — Proga je bila zelo težavna in je bila dolga 30 km.
- Prvi je prispel na cilj državni prvak Joško Janša (SK Ilirija) v času 2:16:55 in si ponovno priboril naslov prvaka »Dravske banovine«.
- Drugi je bil Godec Tomaž (SK Bohinj), ki je rabil 2:28:6.
3. Inž. Janko Janša (SK Bled) 2:28:57.
 4. Brvar Stane (Smuč. klub Ljubljana) 2:31:33.

Oporoka ubogega Žida

Pred več kot 90 leti se je iz malega poljskega mesta Kostina izselil ubogi Žid Chaim Poznanski v Ameriko. Tam kaj se je poročil z dekletom krščanske vere. Njegovo strogo religiozno sorodstvo je prekinilo radi tega vse zveze z njim, mestni židovski rabin pa ga je celo preklel. Pretekla so desetletja. Ubogi poljski Žid je postal v svoji novi domovini bogataš. Ko je Poznanski l. 1880 umrl, je zapustil oporoko, ki so jo po odredbi pokojnika smeli odpreti šele 50 let po njegovi smrti. Pred nekaj meseci je potekel rok in oporoko so odprli v navzočnosti notarja. Vse svoje premoženje z obrestmi vred je zanjubil Poznanski nekemu svojemu židovskemu sorodniku na Poljskem. Tekom 50 let je narastlo premoženje na preko tisoč milijonov dinarjev. — Ameriške oblasti so se obrnile na poljsko vlado s prošnjo, da ugotovi zakonite dediče Poznanskega. Pričakovati je torej ogromen proces. Vsi poljski Židi, ki se pišejo Poznanski, se potegujejo za ogromno dedščino. Samoobsehi razumljivo pa je seveda, da o kakem prokletstvu pokojnika noče nobeden nič slišati. Denar je pač denar, pa naj bo tudi proklet!

5. Neuman Bogomir (Mar. smuč. klub) 2:32:18 in postal prvak Mar. zimsko-sportnega podsaveza.

6. Jenko Boris (SK Ilirija) 2:38:20.
7. Jurič H. (Mar. smuč. kl.) 2:38:58.
8. Dolinšek P. (SPD Maribor - Ruše) 2:40:14.

Včerašnjih tekem sta se udeležila tudi okrožni inspektor g. dr. Schaubach in podžupan občine Maribor g. dr. Lipold, ki sta z veliko pozornostjo sledila poteku.

Mnogobrojna smučarska armada se je vrnila s posebnim vlakom ob 18.30 v Maribor, kjer jo je pričakovala na kolodvoru ogromno množica občinstva z vojaško godbo na čelu. Povorka, v kateri je korakalo nad 400 smučarjev v dresu, je krenila do hotela »Orel«, kjer je bila razglasitev rezultatov in razdelitev daril.

Zmagovalci včerašnjih tekem so prejeli krasna darila, ki jih je deloma poklonila banska uprava, deloma mestna občina mariborska, tujsko-prometno društvo v Mariboru, občina in tujsko prometno društvo v Rabnici ter razni zasebniki, da bi dali našemu smučarskemu kadru nove pobude.

Glavna zasluga, da so se tekme brezhibno vršile, gre vsekakor tajniku mar. zimsko-sportnega podsaveza gosp. Bruno Parmu in sploh vsemu odboru, kakor tudi županu občine Ribnice, g. Witzmanu, ki je skrbel za vzorni red na cilju.

Včerašnje tekme tudi dokazujejo, da se je naš smučarski sport v razmeroma kratki dobi svojega obstoja povzpел na zelo visoko stopnjo in obeta postati zares narodni sport. Tudi rezultati so bili jako dobri in so najboljši jamstvo, da bodo naši smučarji-tekmovalci častno zastopali jugoslovenske barve tudi izven mej naše domovine. Posebno v Mariboru imamo več izrednih talentov, ki se od tekme do tekme uveljavljajo z vedno vidnejšimi uspehi. Naš mariborski zimsko-sportni podsavez je lahko ponosen na včerašnje smuške tekme.

Zimsko-sportni odsek SPD Maribor-Ruše ima svojo sejo v torek dne 20. t. m. ob 20. uri v hotelu »Orel«. Načelnik.

Nogomet.

Zagreb: Prvenstvena tekma Concordia:Viktorija 4:1 (0:0).

Beograd: Prvenstvene tekme: BSK:Jedinstvo 2:0 (1:0); Jugoslavija:Sparta 4:0 (3:0); Grafičar:Obilič 3:1 (2:1).

Dunaj Sportklub:FAC 5:2 (2:1); Admira:Slovan 6:1 (3:1); Austria:Wacker 3:2 (1:1); Rapid:WAC 4:4 (2:3).

Praga: Slavia:Teplitzer FC 5:0 (3:0); Sparta:Kladno 11:0; Čechie Karlin:ČAFC 3:1 (1:1).

Centralna policijska šola v Zemunu.

Popravila stavbe, ki jo je dala občina Zemunu na razpolago za centralno policijsko šolo, so končana in delo šole se bo pričelo še tekom tekočega leta. Občina je na predlog predsednika dr. Svetislava Popovića tudi sklenila, da pokloni šoli komleks zemlišča za vežbališče gojenec centralne policijske šole. V tej šoli se bo enotno izobraževal policijski kader za celo državo.

Lena zapuščina v kulturne svrhe.

Iz Beograda javljajo, da sta lekarinar Milan Nikolić in njegova žena zapisala prosvetnemu društvu »Prosveta« v Sarajevu svojo hišo v Beogradu, ki predstavlja vrednost 3 milijonov dinarjev. »Zadužbina« ima služiti širjenju narodnega prosvetnega dela »Prosvete«.

Zasedanje odbora balkanske konference.

Kakor je znano, je bil na prvi balkanski konferenci v Atenah izvoljen poseben odbor, ki ima nalogo, da se od časa do časa sestane in pretresa razne tekoče zadeve Balkana. Službeno se sedaj javlja iz Aten, da se bo ta odbor sestel v Solunu dne 31. tm. pod predsedstvom Papanastasia. Seja bo trajala 2 dni.

M. Zevrnovič

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

46

»To še ni vse, bratec!« je rekel nato brat Tibo, ki se mu je začel zapletati jezik. »Kaj porečeva častitemu očetu superiorju, ko prideva domov?«

»Pa! Ali mari ne hodiva po naročeni poti! Porečeva mu, da sva srečala sovražnika in sva se mu morala postaviti po robu...«

»To bo laž, brate Luben.«

»Da, laž bo brate Tibo. Toda, prosim te, kaj naju je učil častiti oče Lojola? Da je laž dovoljena — kaj pravim? — da se naravnost priporoča, kadar je mogoče oteti z njo interes Svete Cerkve. Včeraj še nisva vedela tega, a danes veva.«

»Ali vendar.«

»Brat Tibo, Tibalde, frater, ali se upate upirati avtoriteti prečastitljivega Lojole, te luči naše Cerkve, tega arhangelja svetega Petra?«

»Bog ne daj, brat Luben.«

»In če se zlaževa častitemu superiorju, ali se to ne zgodi v interesu Cerkve? Kaj pa sva pravzaprav v tem trenutku? Vojska Cerkve. Kaznovati naju, bi se reklo, kaznovati Cerkev samo. Ako se torej s pobožno lažjo izogneva kazni, se izogneva kaznovanju Cerkve same. Obenem pa prihraniva smrten greh častitemu superiorju, ki bi udaril Cerkev, ako bi udaril naju dva!«

»Kako dobro govoriš, brat Luben!« je vzkliknil brat Tibo, navdušen po tem jasnem dokazovanju. In da ne bi zaostal za tovarišem, je dodal neustrašeno:

»Pripomniti je treba, brate Luben, da nama je častitljivi Lojola izrecno zatrdil, da sva vojaka Svete Cerkve. In kaj delajo vojaki? Predvsem ob vojnem času, kadar so na pohodu, kakor midva sedaj, plijejo, kolikor se da.«

»In še več jedo.«

»Da ostanejo močni in zdravi, brate Luben!«

»Kajti, kako naj naskočijo sovražnika brez svežih moči?«

Ko sta tako prepričala drug drugega in pomirila svojo omajano vest, sta vstala meniha bojevitih lic, kakor dva prava vojaka, hotela oditi.

Krčma je bila prazna.

Vrata so bila že zdravnej zaprta in oknice zatvorene.

»To je vse skupaj en tolar, eno libro in osem dinarjev,« je rekel mojster Gregoar, pristopivši s prezapeljivim smehljajem na obrazu.

»Benedikat vos Dominus!« sta odgovorila meniha in dvignila preteči desnici nad Gregoarja, ki je spričo tega mahoma sklonil glavo.

»Bila je pečena piška...« je mrmral nesrečni gostilničar.

»Benedikat!« sta ponovila meniha z močnejšim glasom.

»In omeleta s slanino, vredna kraljevskega želodca,« je tarnal Gregoar.

»Benedikat! Benedikat!« sta zagrmela meniha. Istočasno sta odklenila vrata in smuknila v noč, dočim je renčal Gregoar besno v svojem hramu:

»Sam kruljavi hudč naj odnese meniha in njune blagoslove!« Kmalu bi moral zapreti butiko, če bi prišla takšna milost pogostoma nad me!»

Brata Tibo in Luben pa sta odhajala po cesti židane volje...

Čutila sta dovolj moči in junaštva v sebi, da bi se spopadla makar z vsemi rokovnjači Dvora Čudežev.

»Vbogaimo prosiva!« ju je presenetil zdajci osoren glas.

In dve temni senci sta vstali zdajci pred prestrašenima menihoma.

»Kaj želita, gospoda?« je zajecjal brat Tibo.

»Denarja!«

»Usmilita se! Najina mošnja je prazna...«

»Kdor večerja tako po kneževsko kakor prejle vidva pri »Vedeževalki«, nima prazne mošnje!«

Zdaj sta meniha spoznala grdooka neznanca, ki sta sedela pri Gregoarju za sosednjo mizo.

»Gospoda!« je vzkliknil brat Luben s tresočim glasom, »meniha sva; storila sva obljubo radovoljnega uboštv.«

»Denar sem!, sicer je po vajul«

Blesk dveh nabrušenih bodal je dopolnil strah menihov, ki sta padla na kolena. Solze so jima curljale po licih; sklenila sta roke.

Toda Fanfar in Kokarder sta že marno preiskovala njuni halji.

Brat Luben in brat Tibo sta izpovedovala drug drugega in si dajala neštevilno odvez.

»Nič!« je vzkliknil Fanfar z razočarano kletvico ter prenehal brskati po kuti brata Lubena.

»Nič!« je ponovil Kokarder, ki je preiskoval brata Tiboja. »Nič razen tehle prokletih mašnih bukev.«

»Knjiga!« je zaječal brat Tibo. »Oh, ta preklicana knjiga!«

»Upam, da se bo dala vseeno prodati tam kje pri univerzi,« je nadaljeval Kokarder in spravil knjigo pod svoj plašč. »Idita, bratca, v miru! Saj sva tudi midva dobra človeka in nočeva grešnikove smrti.«

»Midva nisva grešnika!« je rekel brat Tibo, ki se mu je vračal pogum.

»Pač, pač, grešnika sta, in vajin greh je ta, da nimate denarja! Spravita se v miru, toda glejta, da si prihodnjič ne nakopljeta kakšnega greha.«

»Gospoda! Gospoda! Vrnita nama knjigo!« je zaklicaj Tibo obupno.

Grohót, ki jima je zazvenel demonsko v uho, je bil edini odgovor rokovnjačev, ki sta izginila v noči.

»Izgubljena sva!« je zamrmral brat Luben.

»Kaj poreče prečastiti Lojola?«

»Ah, brat Tibo, samo tvoja požrešnost je vzrok te nesreče! Ti si bil tisti zlodej, ki me je zapeljal v to trikrat proketo gostilno.«

»In ti si bil tisti, ki je odprl vrata, brat Luben. Jaz sem hotel samo iti mimo, da se navoham sladkega vonja pečenke.«

»Sladkega vonja... Prava beseda to.«

Prepiraje se in tolažeč drug drugega kakor sta vedela in znala, sta se napotila meniha urnih krač proti samostanu. Od samega prepiranja in prerakanja sta našla nazadnje vendarle izhod iz svojega žalostnega položaja.

»Kaj mi je prišlo na um!« je vzkliknil brat Tibo nenadoma in se udaril po čelu. »Kaj nama je zaukazano? To, da podtakneva tiskarju Doletu skrivaj tisto knjigo...«

»Nič drugega; knjigo, da mu podtakneva,« je potrdil brat Luben.

»No, vidiš! Podtakneva mu mašne bukve, lepe nove mašne bukvice s podobnicami, ki sem jih dobil zadnjič od mlade vdove, ki jo izpovedujem tu-intam.«

»Vzvišena misel, brat Tibo.«

»Knjiga je vredna knjige, brat Luben! Knjiga je knjiga, reči, kar hočeš!«

»In ker nam je zdaj zapovedano lagati...«

»Se zlaževa in porečeva, da sva podteknila knjigo, kakor nama je bilo naročeno.«

»In to bo pravzaprav skoraj resnica.«

»To bo samo pol laži; druge pol laži imava potemtakem še na dobrem.«

Takšen je bil pomenljivi razgovor, ki sta ga imela brat Luben in Tibo preden sta se vrnila v svoj samostan. Ko ju je vprašal superior, kje sta bila, sta se zadovoljila z odgovorom, da sta dobila silno važno nalogo za jutrišnji dan.

Preiskava, ki se je izvršila naslednji dan pri Štefanu Doletu, ni rodila zaželjenega uspeha. Našli so korekture Rablejevega »Gargantue«, prevode Cicerona, knjigo z naslovom »Slavna dejanja Franca Valoaškega, kralja francoskega« in »Komentar latinskega jezika«; našli so tudi lepe nove in čedne vezane mašne bukvice, niso pa našli proklete knjige, ki je tajila Brezmadežno spočetje.

Lojola je dolgo izpraševal brata Lubena in brata Tiboja, ki sta se zaklinjala, da sta položila knjigo vestno na pravo mesto.

Ker sta govorila z očitno odkritosrčnostjo in so ju bliji tudi videli, kako sta stopila ob označeni uri iz tiskarjeve hiše, je sklepal Lojola, da je tiskar opazil knjigo in jo uničil ob pravem času.

Meniha, ki ju nihče ni vznemirjal, sta zaključila sama med seboj, da je laž kaj žlahtna umetnost. Štefana Doleta niso zaprli.

Toda Lojola je bil ta dogodek nov dokaz peklenške spretnosti Štefana Doleta.

In mislil je sam pri sebi:

»Šibak sem bil, hotel sem opravičiti v očeh sveta Doletovo smrt, ker je Dolet učenjak in ga spoštujejo filozofi ter ga obdaja njegova slava s sijajem v očeh omikanega sveta. Hotel sem biti zviti, namesto, da bi bil močan! Pretveza! Saj je Doletova smrt koristna ravno zato, ker je preveč učen. Ravno filozofija in znanost je sovražnik, ki ga hočem udariti v njem! Čemu bi delal takšne bedne ovinke? Morda zato, da pomirim vest ljudi? Da pregovorim kralja? Ljudje ne smejo imeti vesti. Naša misel naj jim jo nadomešča. Kralji pa nas morajo ubogati!«

Mož, ki se je imenoval viteza Marije Devica, je dvignil oči k sliki, predstavljajoči mistično Bogorodico.

Slika ni bila mojsterska.

Bila ni izmed umotvorov, ki nam jih je ostavila tista doba, svetla od bleska genijev in temna od krutih borb.

Bila je naivna slikarija neznanega španjolskega meniha.

Devica je bila vpodobljena, stoječa na krogli, ki je predstavljala veselstvo. S svojimi golimi nogami je trla kačo, ki je dvigala glavo in je zaman poizkušala ugrizniti. Na glavi je imela kraljevsko krono. Trda in kamenita je bila videti v gubah svoje svilene obleke. Nekaj zaničljivega je bilo v njenih očeh in njena usta so se krivila v brezsrčnem smehljaju.

»O Kraljica!« je zamrmral Lojola. »Kraljica zmage! Kraljica triuma! V tvojem imenu in imenu tvojega Sina si pridobimo zmagovalski venec in zavladamo nad svetom, kakor ga vladaš ti na tej sliki! O simbol moči! Sinteza mogoče! Tvoj sin Jezus mora postati gospodar, in rod bratov Jezusovih mora triumfirati! Kaj so narodi! Kaj so knezi! Kaj so kralji? Tvoji slugi so... naši slugi!«

Lojolov pogled je postal preteč; zablislil se je z zloveščim svetom.

»Dolet je prevel Platona,« je nadaljeval. »In v njegovem prevodu se šopiri brezbožna beseda, nesramni in cinični stavek: Po smrti ne boš nič.«

Premolknil je za trenotek.

Oči so se mu zaprle, ko je nadaljeval:

»O groza! Nič ne biti po smrti! Pogrezniti se v vrtoglavi prepad nebitja! Izginiti brez sledu! Kaj! Jaz, ki čutim v sebi moč, prevrniti svet! Moji možgani se napejajo pod pritiskom genija, ki se razbrzdava v mojem umu! Jaz vidim, da presegam človeštvo in ga obvladam, kakor obvladujejo vrhovi Maladete ravnino pod seboj! Krmar z mogočeno roko, lahko vsilim ladji sveta popolnoma novo smer! In vse to se poruši v končni milobi! Pah mojega lakaja in zadnjega potepuha, zadnje živine, sklonjene nad plugom, naj bo enkrat enak prahu Ignacija Lojole? Da, da, saj vem. Memento, homo, quia pulvis es! Spominjaj se človek, da si prah! Toda te besede naših bistrovidnih prednikov niso bile izrečene za nas! Pravično je, da se pogreza čeda ljudi v ponižnost. Toda dobro je tudi, da se voditelji čede povišujejo v svojem ponosu. Ponos je dika genija.«

Dolgo časa je premišljal menih prekrizanih rok zaprtih oči in pretečega obraza.

Zaključek njegove sanjarije pa je bil:

»Dolet mora umreti!«

(Nadaljevanje prih.)

Elektroinstalacije,
montaže vil, stanovanj, tovarniških poslopj vsaka montažna popravila, popravila motorjev najcenejše izvršuje Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ul. 16. Velika izbira svetilk, elektroblaga, motorjev po konkurenčni cen. XII

Sobo in črkoslikanje,
vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. X

Veseličnim prireditvam
Izposojujem dekoracijska latorjeva drevesa ter nabavljam cvetje nageljnov. Društvenim prednaročilom znižane cene. Ivan Jemec, vrtnarstvo, Prebernova ulica. 110

Dve spalnici
iz trdega suhega lesa (ena jesen, druga brest), zelo solidno delo ceneno na prodaj. Munda Alojz, Maribor, Taborška ulica 2. 158

Učenko
za šivanje perla sprejme atelje za perilo Rupnik, Slovenska ulica 20. 159

Oddam opremljeno sobico
s prostim vhodom in prazno sobo. Tržaška c. 20 I., levo. 169

Stanovanje 2 sobi s kopalnico
ali 3-4 sobe v tem slučaju v pritličju v bližini Gosposke ulice išče se v našem. Ponudbe na Poldičelk, M. Jarc, Gosposka 44. 165

Sobo, opremljeno oddam. Magdalenska ul. 46. 167

BRIKETI,
Melovšek, Tattenbachova 13. tel. 2457.

Najcenejši nakup

OTROŠKE NOGAVICE od Din 5.— naprej; NOGAVICE Z OBROBKOM (Haferl-socken) od Din 10.— naprej; MOŠKE NOGAVICE od Din 4.50 naprej; DAMSKE NOGAVICE od Din 7.— naprej; DAMSKE FLOR-NOGAVICE od Din 12.— naprej; DAMSKE VOLNENE NOGAVICE od Din 18.— naprej; SVILENE NOGAVICE in NOGAVICE iz UMETNE SVILE v vseh barvah in cenah; SPODNJE MAJICE od Din 15.— do 25.— po velikosti; SPODNJE HLAČE od Din 15.— naprej; SVETERJI ZA OTROKE od dinarjev 35.— naprej; SVETERJI ZA DAME od dinarjev 60.— naprej; PLETENE DAMSKE OBLEKE od dinarjev 200.— naprej; DAMSKE ROKAVICE od dinarjev 14.— naprej; MOŠKE ROKAVICE od Din 16.— naprej itd. — Vrh tega največja izbira trikotaj, platin, perla, kravat, ovrtnikov, vezenin, čipk, svilenih trakov, toaletnih potrebščin, parfumerije po zelo nizkih cenah. Galoše od Din 110.— naprej, snežne čevlje od Din 95.— naprej. — Lastna pletarna in predtiskarija! — Prevzame entlanje, ažuriranje in vezenje!

Ekspertna hiša LUNA, Maribor, Aleksandrova c. 19